

COM ACABEM AMB EL DEUTE?

Jesús Carrión, Iolanda Fresnillo i Dani Gómez-Olivé, Observatori del Deute en la Globalització. Març 2004

El deute extern és una pesada llosa que impedeix el desenvolupament dels països del Sud. La transferència de recursos que, any rere any, han de fer els països empobrits als seus creditors, en concepte de servei del deute, no permet que aquests països puguin invertir i dur a terme polítiques adequades o inversions en serveis bàsics essencials per a la població. Així, l'any 2002, els països empobrits varen pagar en concepte del servei del deute set vegades més del que varen rebre en concepte d'Ajuda Oficial al Desenvolupamentⁱ. L'endeutament dels països empobrits sembla, a més a més, un problema sense fi, que no deixa de créixer per l'efecte dels interessos abusius als que estan subjectes els antics préstecs i pels nous préstecs que els països endeutats es veuen obligats a demanar per poder fer front als pagaments anuals del servei del deute i per poder cobrir les necessitats mínimes d'inversions que requereix el país. D'aquesta manera, tot i que els països empobrits ja han pagat vuit vegades el que devien a inicis dels anys 80, avui encara deuen quatre vegades aquella quantitatⁱⁱ. Així, el deute es converteix en una espiral eterna.

Segons l'article 25 de la Declaració dels Drets Humans, "Tota persona té dret a un nivell de vida que assegurí la seva salut, el seu benestar i els de la seva família, especialment quant a alimentació, a vestit, a habitatge, a atenció mèdica i als necessaris serveis socials; tota persona té dret a la seguretat en cas de desocupació, malaltia, invalidesa, viduïtat, vellesa o en d'altres casos de pèrdua dels mitjans de subsistència a causa de circumstàncies independents de la seva voluntat". Les Institucions Financeres Internacionals (IFIs) com el Fons Monetari Internacional o el Banc Mundial, amb el suport dels governants dels Països del Nord, exigeixen que els països endeutats facin front al pagament del Deute, sense tenir en compte si aquests països requereixen els pocs recursos econòmics de que disposen per intentar garantir els drets als que fa referència la declaració de Drets Humans. L'exigència de les IFIs i dels governs del Nord de cobrament del deute suposa, doncs, una flagrant violació dels Drets Humans. Des d'aquesta perspectiva, el deute que per a ser pagat implica una violació dels Drets Humans hauria de ser considerat com a Deute Il·legítim.

En aquesta mateixa línia, per a Eric Toussaintⁱⁱⁱ, existeixen tres conceptes jurídics que sostenen la idea d'il·legitimitat del Deute: la noció del "Deute odiós", de "Força major" i "l'estat de necessitat". El Deute odiós és aquell que s'ha contret per part d'Estat despòtics i que el seu ús és contrari als interessos de la població. El concepte de força major es basa en la impossibilitat d'actuar legalment davant d'una situació imprevista i exterior aliena a la voluntat del que la invoca, posant en incapacitat absoluta el respecte de les seves obligacions internacionals. El concepte d'estat de necessitat està vinculat amb la violació de l'article 25 de la Declaració dels Drets Humans i pot ser invocat quan els pagaments ininterromputs impliquen per la població sacrificis que van més enllà del que és raonable. No es pot esperar que un Estat tanqui escoles, universitats, tribunals i abandoni els serveis públics, deixant a la comunitat en el caos i l'anarquia per atendre el pagament del deute extern.

Des del Comitè per l'Anul·lació del Tercer Món (CADTM) i d'altres organitzacions de la societat civil, es proposa impulsar accions civils per a denunciar la responsabilitat penal en què incorren les IFIs i els governs del Nord en la creació i l'exigència de cobrament del

